

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se scotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Dela Reuniune.

Pentru membri din depărtare.

Mai mulți membri din depărtare (Abrud, Bucium, de prin Zarand, Vingard, de pe la Hațeg, Batiz, Dobra și din alte părți), ne-au fost trimis taxa de membri la Reuniune cu rugarea să le expedăm și lor anumiți numeri de altoi.

Hotărîrea noastră era să o și facem aceasta, anume rugând pe cei dela Geoagiu ca ei să trimită de-adreptul de-acolo la membrii noștri din depărtări, altoi câte vom spune și pe adresele ce vom spune. Cererea asta însă nu ne-a fost împlinită, pentru-că ni-s'a zis că ei nu pot trimite altoile decât pe adresele primite dela ministru și cum noi acolo am cerut numai pe adresa Reuniunii, ei numai la această adresă pot da toate altoile.

Ar fi rămas ca noi înșine să facem pachetele și să le expedăm. Dar noi aici n'am avut nici timpul nici mijloacele de lipsă, căci pentru o bună pachetare a altoilor ca să nu-și peardă puterea de a se prinde și să nu se rupă, trebuiesc pachetate cu grije, în trestie, pae, mușchiu verde (pentru rădăcini), nuelușe, etc.

A rămas deci ca de astă dată să împărțim altoile numai între membrii noștri din loc și din cele 16 comune învecinate, cari au venit înșiși și le-au luat îndată.

Membrilor din depărtări însă le punem în vedere un lucru: *Deja pentru toamnă noi vom face pașii de lipsă să căpătăm un nou rând de altoi, și pe atunci vom regula lucrul și cu pachetarea la Geoagiu, și vom putea să trimitem atunci și membrilor noștri din depărtări, partea lor de altoi.*

Prin Maiu-Iunie anul curent vom înainta rugarea nouă, și vom cere al-

toi tot în preț așa scăzut, și atâta de multe, după câți membri se vor fi înștiințat că doresc să aibă. Și atunci vom trimite cu trenul și celor îndepărtați.

Prelegere economică în Beriui.

Duminecă în 11.24 Martie trimișii Reuniunii noastre economice au ținut o nouă prelegere economică în comuna Beriui. Erau de față din partea comitetului Reuniunii membrii N. Andrei, Daniil David, cassarul V. Orbonaș și secretarul I. Moța.

Preotul local I. Trifon vestise poporul în biserică și acum, la orele 2 d. a. la signalul dat, poporul s'a adunat pentru prelegere în biserică. Erau de față peste 100 de bărbați economi, dl notar Dumitru, învățătorul, etc.

Dl Daniil David a deschis adunarea prin o vorbire potrivită, arătând poporului dorința desinteresată ce cărturarii noștri o poartă de soarta poporului, dorul ce-l au de a-l sprigini să se ridice și el tot mai mult în ale sale, și cum în scopul acesta acei cărturari și învățați înființează fel și fel de așezăminte spre binele tuturor, și un atare așezământ e și Reuniunea Economică din Orăștie de curând înființată, care își trimite oamenii prin comune ca să îndemne poporul nostru la porniri nouă în economia sa. Dă apoi cuvânt prelegătorului insinuat.

Dl Ioan Moța își desvoaltă apoi, timp de 1 oră, prelegerea sa, stăruiind întâi a face bine cunoscută și bine înțeleasă Reuniunea Economică și în această comună, unde se pare că prea puțin se știe de ea, căci când cu împărțirea altoilor în săptămâna premergătoare, la Beriui n'am avut cui da altoi. Arată câștigul ce-l au membrii Reuniunii indoit și întreit dela Reuniune, pentru mica taxă ce plătesc, și dorește ca la toamna, când nădăjduște că se vor împărți de nou altoi, să

poată trimite și aici cât de multe, căci pomăritul e un ram economic din cele mai bănoase și mai rentabile azi.

Stăruie apoi asupra foloaselor mașinilor agricole în economie, mașini care în această comună în care mulți economi stau destul de bine, ar putea fi introduse cu atât mai nșor, că să află oameni cu prindere cari să se pună 5—6 laolaltă ori să formeze o tovărășie și să-și procure mașini. Azi nu e în comună nici o mașină de sămănat, nici o grapă de lanț, nici un ghilău de fênațe. Arată de ce folos sunt aceste mașini și stăruie pentru introducerea lor, pentru grăparea fênațelor și oblierea lor cu ghilăul.

Mai mulți economi s'au declarat îndată gata a să face membri ai Reuniunii Economice, a cărei folos încep a-l înțelege tot mai mult în toate părțile.

Dl preot Trifon a mulțumit apoi trimișilor Reuniunii pentru eșirea în comună și dorește ca semințele bune de învățătură și îndemnurile prea folosite ce s'au dat, să prindă în inima poporului, ca conducătorii Reuniunii Economice să aibă cât mai curând bucuria a vedea că alergarea lor prin comune și propoveduirea lor, nu e glasul celui-ce strigă în pustie, ci glasul învățătorilor ascultați și urmați de poporul lor.

Români înspre America.

Până acum abia de ici-colea pleca și câte un Român la America. Lucrurile însă au început a lua o față, care ne umple de griji și de nespuse întristare. În 18 a luni Martie a. c. au plecat spre America 5 Nucețeni (Nucetul e comună curat românească nu de parte de Sibiiu). Impreună cu Nucețenii au mai plecat 26 locuitori din comunele vecine. Alți 39 Nucețeni își aș'eaptă pasapoartele dela ministru și

înștiințare dela consătenii lor, plecați înainte, ca pe urma lor și ei să plece. Un număr mai mare are de gând să urmeze la convoiul al doilea. Cei hotărâți să iee lumea în cap sunt toți bărbați în floarea vieții, parte juni, parte căsătoriți. Ei lasă soții și copiii, părinți, frați și surori, casă și masă, vatra părintească, dulcele loc unde s'au născut și au petrecut cei mai frumoși ani din viață, pentru un viitor cu totul nesigur peste țeri și mări. Ei își vând vitele din jug, pun locuri zălog și iau bani pe datorie pentru a-și putea agonisi cheltuelile de drum, cam 400 cor. de persoană.

În fața acestei triste priveliști, trebuie să ne punem întrebarea: cum, și de unde se trage acest rău? De unde dintr'odată această boală lipicioasă?

Nu mai e lucru de glumă, în multe comune de ale noastre sunt stări aproape de nesuferit: de-o parte date multe și mari, de altă parte necruțare din partea cârmuitorilor comunei, înglodarea în datorii, lux și dedare la câte obiceiuri rele, ear' pe lângă aceste ademenirea cu binele, ce i-ar aștepta pe oameni în America, unde după-cum li-se toacă la urechea celor lesne crezători, ar fi loc pentru întreagă Ungaria. Acestea sunt tot atâtea rele, cari ar trebui prevenite până când nu e prea târziu.

Ce va fi de acei oameni, cari

FOIȚĂ

Janko muzicantul.

De Henryk Sienkiewicz.

Venise pe lume slab și ofilit.

Cumetrele din sat, aplecate peste patul de scânduri, clătinară din cap cu întristare. N'o să trăiască nici muma, nici copilul.

Nevasta lui Simeon potcovarul, cea mai pricepută dintre toate, încercă să consoleze pe bolnavă:

— Stăi, îi zise ea, să aprind o luminare; trebuie să te pregătești pentru lumea ailaltă și să trimit după un popă să te spovedească și să te împărtășească.

— Da, zise o vecină, dar' copilul trebuie botezat cât mai de grabă; n'avem timp de perdut cu așteptarea popii, dacă vrem să moară creștinește.

pleacă cu mulțimea, după-ce sunt îndatorați până în grumazi, și se îndatoresc și mai mult prin bani de drum? Ce va fi de ei dacă, cheltuindu-și acei bani, și ajungând acolo nu vor putea câștiga nici cu ce se se întorcă ear' acasă? Ce va fi de soțiile și copiii lor, rămași fără ajutor, și porniți pe calea desevirșitei sărăcii? Și unde vom ajunge noi, ca popor, dacă boala aceasta va începe a prinde, precum ne temem, și în alte părți? Fără îndoială, rău de tot vom ajunge!

De aceea trebuie să căutăm chip și fel a îndulci viața țăranului, deschizându-i noue izvoare de câștig și obicnuindu-l a duce o economie mai înțeleaptă, a cruța și a se lumina, ca în modul acesta să nu-i umble nici prin gând a se hotări la pași atât de nesocotiți, cari de obicei se fac numai când cineva ajunge la marginea prăpastei.

La 1890 comuna Nucet avea 161 case cu 717 locuitori, din cari numai 5 de altă naționalitate, ceilalți toți Români. Hotarul comunei era atunci de 2692 jugere catastrale, astfel că de fiecare casă, una cu alta, s'ar fi venit câte 17 jug. Prin urmare pământ este destul și vite de jug se află aproape în fiecare familie. Ce le lipsește deci Nucețenilor și ce locuitorilor din comunele vecine?

Trebue că sunt boale ascunse, și nu boale ușoare! Aceste ar trebui stu-

Aprinseră o luminare și stropiră cu apă trupușorul prăpădit al copilului zicând: »Te botezăm în numele tatălui, al fiului și al sfântului duh și-ți punem numele de Jan. Și acum, sufletul tău creștinesc întorcându-se de unde a venit, amin!»

Dar' sufletul astfel creștinat nu vră să părăsească trupușorul plăpând, pe care dimpotrivă părea că-l însuflețea cu o voință de a trăi. Trupușorul se mișcă, piciorușele se întinseră și copilul începă să țipe cu o voce atât de prăpădită și de tristă, încât femeile ziseră: »par'că ar fi o pisicuță.»

Veni și popa, își făcū datoria și plecā.

Bolnava se însdrăveni curând, peste o săptămână se apucă de muncă. Copilul, cu toată lăncezeala, trăi. În primăvara anului al patrulea boala îl doborî, totuși scăpă iarăși și ajunse tîrș-

diate și aici și în alte părți. Să nu le tănuim, și „cu înțelepciune să luăm aminte!”

Un îndurerat.

AGRICULTURA

Faceți încercări cu cât mai multe plante de nutreț!

Am arătat de repețite-ori, că e neapărat trebuincios să se schimbe modul de purtare a plugăriei noastre.

Nu știm însă încât sfaturile noastre binevoitoare sunt urmate. Una o știm: că lucrurile bune sunt mai nevoe îmbrățișate decât cele rele. Și tocmai de aceea nu ne-am așteptat și nu ne așteptăm, ca toate să le dăm dintr'odată cu fundu în sus. Nici nu se poate, dar' nici n'ar fi bine.

Un lucru însă îl poate face oricare plugar, fără nici o greutate, aproape fără cheltueli și fără temere de vrăo pagubă.

Ce anume?

Încercări cu cultivarea a cât mai multe plante de nutreț.

Să ne lămurim.

Sunt comune în al căror hotar s. p., se cultivă mulți cartofi (crumpene); dar sunt și de acelea, unde nu se cultivă mai nici de leac. Și earăși, cele mai multe comune cultivă mai numai un soi de crumpene, fără a mai cerca și cu alte soiuri mult mai bune, mai spornice și mai de preț. Cartoful este o plantă nespuse de pre-

grăpiș la zece ani. Era slab, prăpădit, cu obraji veștejiți; un pământ de per incolor ca un mănunchiu de cânepă cădea peste ochii lui limpezi, care păreau că privesc dincolo de această lume.

Iarna se ascundea după sobă și acolo plângea încetișor de frig și de foame, căci adesea mamă-sa n'avea nici un gătej de băgat în sobă, nici o firmătură de pâne; vara rătașea îmbrăcat într'un fel de cămașă, încins la brău cu o cârpă. O pălărie ruptă de pae acoperea capul lui mititel și straniu; când, ascuns în tufișuri, și-l scotea la iveală, ai fi zis că e o pasăre care pândește îngrijată.

Mamă-sa, femeie sërmană, care trăia de azi până mâne, îl iubea în felul ei; dar' asta n'o împedica de a-l bate uneori, zicându-i: »cap de pasăre.»

Dela o vreme, micul Janco păzea vitele la pășune și când nu era acasă

țioasă pentru hrana omului, a vitelor, a porcilor și galițelor. Isbutește și în locuri sêrace, deadreptul în țelină, la șes, pe dealuri și la munte și se păstrează cu înlesnire peste iarnă. Prin urmare e vrednic de luarea aminte a tuturor, și trebuie a se face încercări pretutindenea și cu alte soiuri. Firește că 5—10 catofi sunt de-ajuns pentru încercare, spie a se vedea: cum isbutesc și încât întrec soiurile împămênite. Ear' cine n'a cultivat cartofi, ce lucru mare, se încerce cu câte-va cuburi într'un colț al grădinei sau printre cucuruz?

Precum e de dorit să se facă încercările pomenite cu cartofi, tot așa trebuie să se facă încercări cu napi, morcovi, păstârnachi, lucernă, trifoiu, măzêriche, exparsetă, ș. a.

Incercările acestea s'ar putea face tot în grădină sau în cutare cap al unui loc. Indeosebi napii, morcovii și păstârnichii s'ar putea sămăna printre cucuruz, tocmai cum se sămăna fasolea, bostanii, crastaveții, crumpenele, cânepa, floarea soarelui, ș. a. De-odată cu cucuruzul s'ar săpa și culege. Și cu chipul acesta este o jucărie a face încercări. Sămênța abia costă câți-va cruceri, lucrul printre celelalte, cine-l mai socotește? Ear' folosul nu se poate calcula, căci cu câți-va cruceri și cu puțin lucru, plugarul are să vadă apriat: cum isbutesc în locurile sale napii, păstârnachii, morcovii, ș. a. Cu chipul

nimic de mâncare, pleca în pădure după bureți.

Numai Dumnezeu știe cum nu l'au mâncat lupii.

Era o făptură atât de slabă și de plăpândă, cu o față prăpădită, încât oamenii erau încredințați că nici odată n'o să crească mai mare, ear' mamă-sa n'avea ce nădêjdui dela dênșul, fiind cu desêvêșire neputincios de vre-o muncă. Te mirai cum o asemenea făptură putea să trăească.

Numai un lucru îl însuflețea, muzica. În toate auzea muzică și numai la muzică se gândea.

Se ducea la câmp cu vitele, ori în pădure după bolbotine, dar' se întorcea cu mânilor goale, zicând extaziat: »Mămico, era o aia în pădure care cânta...«; iar' mamă-sa supărată răspundea: »Stai, că ți dau eu cântece!« Și în adevăr câteva lovituri de mătură îl

acesta s'ar putea hotărî mult mai ușor să cultive plante de aceste și în măsură mai mare. Inoirea s'ar face cu încetul, treptat și fără pagube, căci nu s'ar urma pe dibuite, ci numai după încercări bine chibzuite.

Incercările cu lucerna, trifoiul, exparseta, ș. a. sunt ceva mai anevoioase. În grădini însă se pot face cu înlesnire și încercări cu aceste plante. Cinci, zece pași în lung și tot atâția în lat ar fi de ajuns pentru a arunca, cum am arătat de repetite ori, câte un pumn din sămênța acestor plante prețioase, și a afla: care și cum isbutește, pentru-ca mai târziu să nu mai fie nici vorbă de temere, că cutare nu se face, că nu se plătește, că nu-i de-ați mai sparge capul.

Incercări s'ar putea face și în agri (arături) și livezi. Dar' cea dintâiu cerință ar fi, ca pe locurile de încercare animalele să nu pască, nu mai cu seamă oile, și cu deosebire în anul întâiu.

În sfârșit, chip și fel află ori-cine, dacă voiește cu tot înadinsul.

Și noi am dori ca frații plugari să nu întârzie a face încercări de acestea. Ele ar fi cel dintâiu pas sigur către îmbunătățirea plugăriei, și a îndrumării spre o viață mai îndestulată și mai fericită.

ROMUL SIMU

făceau să țipe, apoi plângea în tăcere urmărit de gândul: »Cine ô fi făcând sgomotul ăla trumos în pădure? Ramurile pomilor? brazii?« Da, toată pădurea cânta și o repeta ecoul și îi era dragă!

Pe câmp, florile se aplecau pentru dênșul; vrăbiile săreau, ciripeau în ramurile cireșului — și cânta și cireșul. Seara auzea cum se înălțau înspre dênșul toate sgomotele satului și era încredințat că numai pentru dênșul cânta satul întreg.

Primăvara fugea de acasă și se ducea să fluere pe malul gârlei. Noaptea când orăcăiau broaștele și când bufnița își arunca notele triste, nu putea să doarmă. Dimineța cântecul cocoșului, ciripitul deșteptării păsărilor îl fermecau.

Intr'o zi îl prinseseră cu pèrul ciufulit, ascultând sgomotul vijeliei.

STUPĂRIT

Hrânirea stupilor primăvara.

(Urmare și fine)

Cine n'ar avea nici miere scursă, nici în faguri, își poate găti hrană pentru albine în modul următor: 5 părți zahăr galbin se ferb cu 3 părți apă curată, înlăturându-se spuma ce se ridică la suprafață. La un chilogram de zahăr galbin se cer cam 6 decilitre de apă sau o fele veche. Prin ferbere materia aceasta se îngroașe întocmai ca mierea și întocmai ca și aceea se dă albinelor.

În coșnițele mobile mierea scursă se dă și în partea deasupra, în sticle făcute anume, și nu numai în partea din jos, sub faguri. Hrânirea pe deasupra e și mai firească, pe cât ține frigul, căci atunci albinele trag tot în sus, unde e mai cald, și uneori multe din ele, scoborîndu-se la hrana dată din jos, amortesc și nu se mai pot ridica la soațele lor.

Deocamdată însă am fi foarte mulțumiți, dacă hrânirea s'ar face și numai în modul arătat, dar' la timp, și de câteori cere trebuința.

Nu mai puțin trebuincioasă este albinelor apa. Lipsa acesteia le scoate adesea primăvara pe timp nepriincios, pierind cu miile din un singur stup.

De aceea facem un toarte prețios serviciu albinelor, punându-le la îndemână apă. În coșnițele mobile unii dau

Nu-i mai zicea lumea decât »Janko muzicantul«.

La biserică nu mai putea să-l ducă mă-sa, că, decum rêsuna orga și începeau glasurile corului, ochii copilului se umpleau de lacrimi și părea că e dus pe altă lume.

Înțelegea cu deliciu toată muzica asta mare a naturii și numai Dumnezeu știe cât era de mișcată și de fermecată inima lui.

Caraula care se plimba noaptea numărând stelele de pe cer și vorbind cu câinii ca să-și sperie somnul, zărise în mai multe rânduri pe micul Janko pitulat în umbră, alătura de singura cârciumă din sat unde petrecea lumea. Nu vrea să intre Janko muzicantul, dar' aculta cu urechea lipită de zidul cârciumei. Vioara însoțea vocile care cânta: »să bem vioiși și să cântăm, să bem și să cântăm.« Janko, fericit, asculta.

apa pe desupra, din sticle făcute anume. Alții cufundă un fagur într'un vas cu apă și-l pun la îndemâna albinelor în coșniță. Alții pun o sponghie muiată în apă. Apa din aceste se schimbă cât mai des, pentru-că, clocindu-se, nu le face bine.

De mare folos pentru albine este să aibă la îndemână, neîntrerupt pe timpul când zboară, un vas cu apă proaspătă și pe deasupra muschiu ca ele să nu se înece.

MESERII

Sunt îndestul de sprijiniți meseriașii noștri?

Meseriașii noștri, aproape toți de-a rândul, se plâng că nu sunt îndestul de sprijiniți din partea poporului românesc. Noi cărturarii, de altă parte, ne plângem că avem puțini meseriași și mereu strigăm prin gazete și prin adunări, că trebuie să ne formăm din zi în zi tot mai mulți meseriași pentru felurii rami de meserii.

La părere, lucru nu se prea potrivește. Dacă puținii meseriași, cari îi avem se plâng, că o duc numai cu greu, ce are să fie, când numărul lor se va îndoi, întreii și înzeci? Ar urma, ca să peară de foame, și astfel n'ar trebui să mai stăruim cu atâta zor pentru sporirea meseriașilor. Totuși nu e așa.

Credem, că nu greșim dacă susținem, că poporul românesc din patrie

O! ce n'ar fi dat el, să aibă o vioară d'alea care cântă: »să bem vioași și să cântăm!« A! dacă cel puțin l-ar lăsa să atingă odată un așa instrument! Cum o fi făcută vioara? Dar' nu putea decât să auză și asculta mereu până când vocea grozavă a caraulei, care pătrundea în umbră, îi striga cu putere: »Nu vrei să pleci acasă, drace!«

Atunci fugea acasă, urmărit de glasul vioarei: »să bem vioași și să cântăm...«

Ce sərbătoare era pentru el, când putea să asculte vioara în zile de nunți ori de praznice! Pe urmă se ascundea după sobă, unde sta ca pisica, cu ochii mari și sticloși.

În sfârșit, isbutise să-și facă cu mâna lui un fel de vioară potrivită. Coardele, făcute din păr de cal, scoteau niște sunete ciudate, joase, foarte joase, care nu semănau nici decum cu cele auzite în cârciumă; totuși cânta cu ea de dimi-

ar putea susține un număr înzecit mai mare de meseriași români; presupunând că ni-am îndestula trebuințele numai dela ai noștri, și că meseriașii noștri de asemenea și-ar trage marfa și toate lucrurile trebuincioase numai dela plugarii, meseriașii și neguțătorii români, astfel mergând mână în mână și ajutându-ne împrumutat.

Puțină socoteală e de lipsă. Numărul Românilor din Ardeal și Ungaria este de aproape 3 milioane. Dacă am socoti în sumă rotundă, că am avea sate tot de câte o miie de locuitori, cele 3 milioane de Români ar da 3000 de sate cu câte 1000 de locuitori. În fie care din aceste sate ar putea trăi câte un cismar, cojocar, rotar, ferar, bărdas, mésar și alte soiuri de meseriași români, adică am putea susține 3000 cismari și păpucari, 3000 cojocari, 3000 rotari, 3000 ferari, 3000 bărdasi, 3000 mësari și așa mai departe. Dar' de unde să avem noi câte 3000 din numiții meseriași? Nici vorbă!

În lipsa miilor de meseriași, cumpărăm marfă dela meseriașii altor neamuri și, să o spunem drept, adesea încungiurăm pe meseriașii noștri.

Când n'avem meseriași de ai noștri, e lucru firesc, să alergăm la meseriași străini. Dar' pentru ce încungiurăm pe ai noștri, dacă îi avem?

Pricinile sunt multe, și unele destul de temeinice.

neața până seara. Câte palme, câți pumni n'a căpătat de pe urma acestei nenorocite viori!

Îl vedeai cu ochii cum slăbea; pământul lui de pâr se rărea și se încurca pe zi ce mergea. Ochii i-se deschideau mai mari și se umpleau de lacrimi, răsufierea i-se stingea încet cu vieața.

Nu mai semăna cu nici un copil. Era însuși o vioară, simțitor la orice sgomot, la orice atingere.

Cum nu mânca mai nimic, singurul lucru care-l făcea să mai trăească era dorința arzătoare, cumplită, de a avea și el o vioară.

Dorința aceasta îi mai dădea viață și tot dela această dorință i-s'a tras și pierzarea.

(Va urma).

Nu se poate tăgădui, că mulți meseriași de ai noștri nu s'au desevârșit în meseria lor, ci au rămas aproape numai cărpaci. Și pe lângă cea mai mare bunăvoință, nu poți sprijini pe un meșter-strică, fie el chiar de neamul tău, când e vorba să-ți faci lucruri bune și trainice, cari el nu ți-le-ar putea face. Răul e rău, și nu-l primești nici dela fratele tău. Rău cu bani nime nu umblă să-și cumpere. Așa e și atunci când cutare meseriaș nu se ține de cuvânt și te tot amână de pe o zi pe alta. Astfel de meseriași își perde încrederea mușterilor și dejaba se plânge, că nu e sprijinit. Dar' câți meseriași români, din lipsa de o creștere mai bună, nu știu să atragă publicul? „Toată paserea pe limba ei pierde“. Așa și aici. Adesea mulți meseriași de ai noștri n'au acel „vino încoace“, care adună ca prin farmec pe cumpărători. Fie că-și aud vorbe, fie-că în altfel sunt rău tractați, cumpărătorii români se îndepărtează de sângele lor.

Une-ori mai vine la mijloc și creditul. Străinul adesea are puțința de a da și pe așteptare; pe când meseriașul român, nu. Această împregiurare încă îl face pe străin să fie mai căutat decât meseriașul român.

Mai este răspândită și credința, că Românul n'ar putea săvârși tot așa de bine lucrurile ca un străin. Această credință a fost încâtva întemeiată.

Până acum de obicei numai oamenii săraci și-au dat copiii la meserii. Mulți din tinerii noștri, cari îmbrățișează meseriile, nu știu nici barem să scrie, cetească și socotească bine. Apoi cei mai mulți încep a lucra de sine prea îngrabă, fără să se deprindă îndestul la deosebiți meseriași, chiar și în alte țări. Cu chipul acesta nu e apoi mirare, că ei nu se pot ridica la aceeași îndemânare și dibăcie ca meseriașii străini, cari învață carte îndoit și întreit mai multă, umblă și lucră timp îndelungat la alții pentru a se desevârși în meseria lor; și, când se înceapă a lucra de sine, au pe ce să pună mâna, pentru-că o bună parte a acestora se trage din părinți cu stare, meseriași de baștină, din moși-strămoși.

Acest soi de meseriași străini firește, este care atrage mai mult cumpărători români, ear' meseriașii noștri trebuie să se uite cu jale cum li-se ia bucătura dela gură.

Meseriașii noștri aveau buni au să sufere și ei adesea din cauza celor slabi. Totuși starea lor din an în an se îmbunătățește. „Calul bun se cumpără din grajd“ și marfa bună se caută; ear' manierele sau iscusința în purtarea cu oamenii de asemenea are urmări bune pentru meseriașii noștri frunțași.

Pe la sate o duc mai ușor și meseriașii cu pregătiri și mijloace mai slabe; așa însă nu va merge mult. De aceea e de datorința noastră a tuturor să ne formăm meseriași cu pregătiri cât mai bune. Aceștia de sigur au să lupte mai ușor cu greutățile și să cucerească terenul (locul) cuprins de meseriași streini.

Numai pe calea aceasta se va putea înălța în mod simțit clasa meseriașilor noștri. Altcum nu.

Repetăm: dejaba vom tot striga, să ne ajutăm meseriașii noștri. Cu lucrurile de cumpărat e ciudat. Ori cui îi trebuie marfă bună, frumoasă și trainică și totuși cu preț potrivit. Meseriașul care prin destoinicia și însușirile lui, nu e în stare a trage deget cu alții, trebuie să sufere.

Dar' unde avem meseriași de ai noștri, cari corespund întru toate ca și meseriașii de alt neam, ar fi păcat de moarte să nu-i sprijinim. În casurile aceste avem sfântă datorință de a-i sprijini, dându-le întâietatea față de alții.

Lumea românească are datorințe mari de împlinit față de meseriașii sei destoinici. Din zi în zi, credem, ea își va cunoaște tot mai bine aceste datorințe și va lucra pentru înălțarea clasei, fără care nici când nu vom putea merge pe picioarele noastre.

Manole.

Dela gimnasiul din Brad.

Normativ pentru „Masa studenților“

dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad.
(Aprobat de P. V. Consistor).

I.

„Masa studenților“ se înființează din fondul convictului dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad de 3067 cor. 88 fil. și suma de 2361 cor. 62 fil., incursă spre acest scop dela publicul român în urma inițiativei și conlucrării tinerimii studioase române din

Zarand, cari contopite reprezintă capitalul fundamental de: coroane 5429.50.

II.

„Masa studenților“ îngrijește, ca elevii dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad, cari sunt miseri, dar' cu conduită bună și diligenți, să primească prânz gratuit în fiecare zi în decursul anului școlar.

III.

Capitalul fundamental e neatacabil și se sporește prin contribuțiile, ce incurg dela binefăcătorii acestei instituțiuni umanitare sau odată pentru totdeauna sau an de an, precum și din oferte marimonioase, din venitele, ce rezultă dela producțiuni, serate literare-musicale, petreceri și colecte întreprinse spre acest scop.

IV.

Binefăcătorii sunt:

- a) fondatorii, cari contribuie cel puțin 50 cor.;
- b) pe viață, cari contribuie cel puțin 20 cor.;
- c) ordinari, cari contribuie cel puțin 1 cor. pe an, și
- d) ajutători, cari contribuie ori-ce sume, fie și mai puțin de 1 coroană.

Binefăcătorii aceștia nu au nici o înrîurire asupra acestei instituțiuni în nici o privință.

V.

Din venitele capitalului fundamental și întratele anuale 20% se capitalizează, ear' 80% se folosește spre scopul mesei studenților.

VI.

„Masa studenților“ o administrează corpul didactic dela gimnasiul public român gr.-or. din Brad sub supravegherea organelor instituite în Statutul gimnasial, având a observa strict dispozițiunile acestui Statut și Normativele, cari regulează administrarea averilor corporațiunilor bisericesti, școlare și fundamentale din Archidieceasa ortodoxă română a Transilvaniei.

VII.

Pentru administrarea averii instituțiuni „masa studenților“ corpul didactic alege din sinul său, câte pe un an, o comisiune administrativă constătătoare din 3 (trei) membri și directorul gimnasial.

VIII.

Comisiunea administrativă va prezenta la finea fiecărui an școlar raport special, detaliat, despre activitatea sa în decursul anului expirat, precum și rațiociniu despre administrarea și starea averii la finea fiecărui an școlar.

Conferința corpului didactic cenzurează acest raport, ear' direcțiunea gimnasială îl va publica în programa gimnasiului, pe care o va trimite fiecărui binefăcător atât fundator cât și pe viață, în câte un exemplar.

IX.

Ajutoarele pe anul școlar de gestiune le va distribui conferința corpului didactic până la 15 Septembrie, având în vedere starea materială a respectivilor elevi, conduita lor în decursul anului școlar precedent și atestatul cu nota generală „bun“.

X.

„Masa studenților“ se pune în activitate îndată ce capitalul fundamental va ajunge suma de 10.000 cor.

XI.

Până când „masa studenților“ își va acuirea locuința sa proprie, comisia administrativă va îngriji, ca elevii să primească acest beneficiu în familii bune designate de corpul didactic.

Supravegherea în ce privește disciplina, și vîptul, o îndeplinesc membrii corpului didactic pe rînd.

XII.

Când la gimnasiul public român gr.-or. din Brad se va înființa un convict, „masa studenților“ se va contopi în acela.

XIII.

Aceste dispozițiuni se întregesc după necesitate, din timp în timp, prin conclusele corpului didactic aprobate de autoritatea superioară bisericească-școlară.

XIV.

Acest normativ intră în vigoare îndată ce Veneratul Consistoriu archidiececan îl va aproba.

Brad, din conferința corpului didactic, ținută la 22 Ianuarie (4 Februarie) 1901.

Președinte

Georgiu Părău.

Notar:

Dr. I. Radu.

Membri nou înscriși. La „masa studenților“ dela gimnasiul rom. gr.-or. s'au mai înscriș:

a) Membri fondatori: I. P. S. S. Ioan Mețian arch. și metrop. cu 100 cor. și Ioan Cutean prin erezii sei cu 50 cor.

b) pe viață: Alexandru Draia inv. pens. (Crișcior) cu 20 cor; Alexandru Pop preot Căpâlna (Bihor) cu 20 cor; „Sebeșana“ inst. de cred. și econ. cu 25 cor; „Murășanul“ inst. de cred. și econ. M.-Rapna cu 20 cor; „Speranța“ reuniune de impr. și păstrare (Borgo-Prund) cu 20 cor; Dr. Il. Cristea secret. consist. și-a solvit restul de 10 cor.

c) ajutători: Sim. Stoica med. Bran cu 5 cor.; Ioan Sêrb, protopop. gr.-cat. Șomcuta-mare 4 cor; Elie Pop, inv. pens. Șomcuta-mare 2 cor.; Emil Butean, teol. abs. 1 cor.; Alex. Buda, Șomcută-mare 1 cor.; Gregoriu Blaga, teol. abs. Șomcuta-mare 1 cor.;

Li s'exprimă cea mai călduroasă mulțumită.

Brad, 13/26 Martie 1901.

Comisiunea administrativă.

George Părău, dir. gimnas,

V. Boneu. Dr. P. Opreșă. Dr. I. Radu.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Vreme îndărătnică. Din toate părțile s'au crie, că timpul e nu se poate mai îndărătnic. După căldurile ce avurăm săptămânile trecute, s'au lăsat iarăși zile reci ca iarna, dar' nici astea nu unele ca altele și nu peste tot locul la fel.

Dela Brașov se scrie că acolo Mercuri s'au trezit cu zăpadă nouă. Aci la Orăștie încă a căzut, dar' puțină, numai fulgi rari printre picuri de ploaie. Acum iar' e mai moale.

Din Borgo-Prund se anunță, că munții Bărgăului sunt acoperiți cu zăpadă. In Leva a bântuit o mare furtună, care a descoperit chiar și case. In comitatul Bihariei eri-alaltăeri era frig ca earna; pe munții din jurul Beiușului a nins.

Tot așa și în străinătate. Din Lipsca se anunță că în ținuturile acelea a nins așa de tare, încât s'a întrerupt chiar și comunicația. In Italia primăvara a adus mari esundări. In Riviera domnește un timp nu se poate mai rău din 12 l. c. încoace.

Dar pentru biserică. Mult Onoratul domn Dr. Bonts, notar public în Hunedoara, ca jertfă potrivită și binevenită pentru bise-

rica noastră ortodoxă-orientală din Hunedoara, a cumpărat ca dar de sfințele sărbători ale Invierei Dnui Is. Chr., din anul curent, un rând de odăjdii bisericesti foarte frumoase. Comitetul parochial, pentru această faptă creștinească provenită din dragoste adevărată față de biserică, își ține de o prea plăcută datorință a-i aduce și pe calea aceasta sinceră și profundă mulțumită.

Comitetul parochial.

Regele Carol la manevrele Austro-Ungare. Foilor maghiare li-se anunță din București, că M. Sa Monarhul nostru a invitat pe Regele Carol al României să vie la marile manevre ale armatei, ce se vor face anul acesta în Ungaria.

Boi premiați. La expoziția economică din Paris, ținută zilele trecute, au fost premiați trei boi grași cum rar s'a mai văzut. Primul premiu l-a căpătat un bou de greutate de 1599 kilograme, al doilea de 1257 kilograme, ear' al treilea premiu l'a căpătat un colos de bou normandian, care însă apăsa la cântariu „numai“ 1154 kilograme.

Emigrația din Maramureș. După datele statistice oficiale, în cursul anului 1900 din Maramureș și-au cerut pasapoarte pentru America 1102 tați de familie atât pentru dînșii, cât și pentru alți 1904 membri ai familiilor lor.

Procesul pentru incununarea mormântului lui Iancu. Se scrie din Deva, că senatul pentru acușățiuni a tribunalului regesc din Deva, în urma excepțiunilor făcute de dl avocat Francis Hosszu-Longin a respins în ședința sa dela 23 Martie st. n. curent acușă ridicată de sub-procurorul Sim. Horváth contra tinerilor Ioan Scurtu și George Novacovici, cărora, după cum știm, li-s'a fost făcut proces pentru agitațiune la incununarea mormântului lui Iancu la Cebea. Amintitul senat declară în decisiunea sa, că vorbirile celor doi acușăți ținute la Cebea, nu conțin nimic agita-toric, din care cauză oprește urmărirea lor mai departe. Sub-procurorul și-a susținut acușățiunea, a anunțat recurs la Tablă.

Esiri de ape în Italia. Se scrie din Roma, că de vr'o câte-va zile, bate un vânt puternic de Sud-Vest, și aproape în toată Italia cade o ploaie

mare. Riul Aron s'a revărsat în mai multe locuri. In Piemont au fost mari esiri de ape. Afluenții Tibrului s'au umflat; țermul dela Finmicino e sub-apă; un vas cu trei catarte a fost aruncat de furtună în țermii stâncosi și aproape toți cei de pe corabie, s'au înecat. Din Carrara se vestește, că în urma ploilor s'a întemplat o prăbușire de teren pe o mare întindere, care a stricat o parte a gării, în care se afla un tren încărcat cu marmură. Linia ferată și drumurile au fost stricate. Pa-gubele sunt mari.

Noul tun. In armata Austro-Ungară se va introduce un nou tun, descoperit de curând; 2000 de astfel de tunuri, zise model Erhardt, se vor pregăti pentru armata comună și cheltue-lile lor se urcă la 140 milioane cor. Zilele acestea s'au adus din Düsseldorf două tunuri model Erhardt, ca să se facă probă cu ele. Guvernul militar voește să facă probe cu modele cât mai multe, înainte de ce s'ar hotărî pentru unul din ele. „Neue Freie Presse“ scrie, că deja în 1902 se va începe fabricarea noului tun și e vorba de 2500 tunuri, cari gradat se vor urca la 3000.

Adunarea generală a „Albini“. Institut de credit și economii, s'a ținut Sâmbăta trecută în Sibiu. S'au reales în direcțiune pe timp de 6 ani: d-nii Petru Nemeș și Alex. Lebu, ear' în locul vacant (al d-lui Vecerdea) a fost ales Elia Trăila, director execu-tiv la „Oraviciana“, în Oravița.

Ducerea Evreilor din Româ-nia. Ziarul „Deutsches Volksblatt“ din Viena scrie despre emigrarea Evreilor din România. „Ni-se scrie din București: La începutul primăverii, Evreii din România au gând să emigreze din nou. Delegații lor din Anglia au fost în Iași și în Galați, ca să înlesnească călătoria Evreilor în coloniile engleze. E cunoscut marele număr de Evrei emigranți, cari în anul trecut s'au oprit la jumătatea drumului și cari s'au oprit unii chiar la granița Austro-Ungară. Readucerea acestor emigranți a costat pe guvernul Român suma de 800.000 lei. Guvernul Român a luat hotărîrea, ca de astădată să nu se mai îngădue în-toarcerea în țeară a Evreilor cari au plecat. Aceasta se va aduce și la cunoștința statelor vecine“.

Regele Angliei, împreună cu Regina, vor visita pe M. S. împăratul Francisc Iosif la Viena, îndată după sfîrșirea doliului mare, în care s'ă află Curtea Angliei. Este posibil, zic foi din România — că atunci Regele Eduard s'ă viziteze la Sinaia ori la București și pe Regele României.

Studentii francezi în Seliște. Din Seliște i-se scrie „T. Român“: Renumitul profesor dela „Școala limbilor orientale“ din Paris, dl Picot, de vr'o trei ani încoace trimite pe elevii săi, cari voesc s'ă se perfecționeze în limba română, la noi, la Seliște. În anul acesta au sosit doi d-ni studenți: Maurici Mouchote și Guillaume Le Boterf, cari o se petreacă aici vr'o 3—4 luni. Pentru repede perfecționare în limba noastră ambii domni studenți asistă zi de zi la orele de limba română dela școala noastră și convin în societatea de aici, în care sunt primiți cu amabilitate și se face tot posibilul, ca plăcuții oaspeți pe lângă perfecționarea d-nialor în limba noastră, se ducă tot-odată și cele mai bune impresiuni dela noi.

E în deobște cunoscut atât în patrie cât și în afară, că sămânțele economice și de grădină ale lui Mauthner s'ă liferează pe de trei ori atâtea ca alte sămânțe. Îndeoseb excelente sunt sămânțele impregnate de napi ale acestei firme, provăzute ca marcă cu o stea, care nu e a să confunda cu alte marce asemănătoare și totuși neconținând sămânțe de napi impregnate. Sămânțele lui Mauthner sunt de un preț neîntrecute și economii fac foarte bine dacă își procură sămânțele dela E. Mauthner (Budapesta).

3—8

Armata comună după naționalități. Sunt interesante următoarele date statistice cari arată numărul armatei comune după naționalități: Slovaci 430.000; Germani 127.000; Unguri 120.000; Români 48.000 și Italieni 14.000. Dintre Slavi 174.000 sunt Cehi, 76.000 Poloni, 75.000 Ruteni, 75.000 Croați și Sârbi și 28.000 Slovaci. Va s'ă zică numărul Slavilor în armata comună austro-ungară întrece cu 21.000 numărul tuturor celorlalte naționalități laolaltă. Cehii singuri sunt cu 54.000 mai mulți, decât Maghiarii.

Câți Jidani sunt în Bpesta. S'a zis în nenumărate rînduri, că Budapesta, e jidovită. Acum s'a dovedit acest

fapt cu date statistice. La numărarea dela finea anului s'a aflat, că în Budapesta sunt 405 mii Jidani și numai 320 mii creștini. În suma aceasta din urmă se cuprinde și un mare număr de Slovaci, Sârbi, Germani și alte naționalități. Prin urmare, puțini Unguri, mulți Jidani în Pesta!

O foaie rusească despre soldații germani. Ziarului rusec »Nedelja« i-se scrie din China multe și de toate despre purtarea soldaților pe care o arată ca de tot brutală. Cum e purtarea cazacilor nu spune, dar' despre aceea a muschetirilor prusiani știe s'ă istorisească următoarele lucruri de necrezut:

»Dacă soldatul german are lipsă de bani, el merge la un Chinez bogat și-l jefuește. Pe cel-ce îndrăznește a i-se împotrivi, îl omoară îndată. Dacă fiii lui Marte au poftă de petrecere, adună o ceată de Chinezi, îi pun în rînd, apoi îi străpung cu baionetele. Felul cel mai obicinuit de pedepsire, este că Germanii iau câte doi Chinezi și-i lovesc cu capul unul într'altul până-ce cad morți la pământ. Pe fetele frumoase chineze la împart între sine. Toate aceste brutalități pe cari soldații germani le fac față de Chinezi, sînt rezultatul unei tratări caracteristice. Soldații germani se poartă și ei între ei cât se poate de fără cruțare.

Bibliografie.

O nouă carte de contabilitate. A eșit de sub tipar broșura „Introducere în contabilitatea și contabilitatea în partidă simplă“ de I. C. Panțu, prola școala comercială superioară din Brașov. Cartea aceasta, scrisă într'un limbaj ușor, este menită a lăți cunoștințele de contabilitate la poporul nostru. Purcezînd din mici exemple practice autorul stabilește regulile de lipsă și principiile contabilității, făcînd un curs complet al acestei științe, astfel că ori cine are interes se poate iniția cu ușurință în contabilitate. Recomandăm această carte cu deosebire învățătorilor, preoților, comercianților precum și tuturor, cari stau în legături cu băncile noastre. Cartea se extinde pe 14 coale de tipar 8° mare I—VIII+213 pagini. Prețul este 2 coroane + portul poștal 20 b. Se poate procura dela librăria archi-

diecesană din Sibiu, dela Tipografia A. Mureșianu și dela librărio N. I. Circu în Brașov.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihai.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Un învățacel

în etate de 13—14 ani, se caută pentru Institutul Tipografic „Ideal“ din **Hateg**. Cei-ce afară de limba maternă mai cunosc și limbile maghiară și germană, vor fi preferiți.

Un învățacel Român, se primește numai decât în salonul de tuns și ras al subscrisului

Ioan Andreșcu,
friseur în Orăștie.

Cucuruz admirabil

Regele preriilor

s'ă află de vînzare la **Ioan Martin** în **Binținți** precum și în **Orăștie**. (Pentru Orăștie, a s'ă întreba la tipografia „Minnerva“.)

Cucuruzul, cultivat în hotarul **Bințințului** e într'adevăr foarte bine reușit, și dă mult mai mult ca cucuruzul nostru obicinuit!

1 ferdelă (de 20 litri), cu 1 fl. 10 cr.

A V I S!

În prăvălia de specerie, ferărie, porcelan și coloniale a subscrisului s'ă primește

un învățacel,

care s'ă aibă etatea dela 14 ani în sus. Sunt preferiți tinerii, cari au absolvat clase gimnasiale, reale ori comerciale și posed atît în scriere cât și cetire pe lângă limba română și pe cea maghiară și germană.

Cei cari voesc, s'ă se ofere la

Ioan Cutean,

comerciant în Brad (Hunyad m.)

Sz. végr. 10— 1901.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróóság 1900. évi Sp. II. 228/3 számú végzése következtében Dr. Draia Enéas szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénzügyi javára Nimicseszkuon és társai nagy-denki lakosok, 120 kor. s jár. erejéig 1900. évi december 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 680 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: tehérek, szekerek, sertések, széna és kukoricza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróóság 1900-ik évi V. 614/2 számú végzése folytán 120 kor. tőkekövetelés, ennek 1896. évi szeptbr. hó 19. napjától járó 8% kamatai, és eddig összesen 64 kor. 76 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig N.-Denken adósok lakásán leendő eszközzésére **1901. évi április hó 15. napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szászvároson, 1901. évi márczius hó 17. napján.

RÁCZ ÁRPÁD, kir. bir. végrh.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMÍI, SOCIETATE PE ACŢII IN ORĂŞTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275 000

(92) Depuneri: cor. 1,750.000. 20—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal în biuroul institului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Direcțiunea.

Sz. 296—1901. végrh

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1901. évi 231. számú végzése következtében

Dr. Suciú Gábor ügyvéd által képviselt B. Popovits és fia, czég javára Hermán Teréz s tsai ellen 350 kor. s jár. erejéig 1901. évi márczius hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 790 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: hordók, kádak s egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbíróóság 1901. évi V. 208 számú végzése folytán 350 kor. tőkekövetelés, ennek 1900. évi jul. hó 6. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 69 kor. 10 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig Kernyesden adós házánál leendő eszközzésére **1901. évi április hó 16. napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni. Foglaltató Kohn Amália ezen árverésről értesítettik.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen, 1901. évi márczius hó 22. napján.

CSUCS GYULA

kir. bir. végr.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele :

Copii, Broșuri și Placate

Bilete de logodnă și cununie

Carte și epistole

☆ Circulare ☆ & preț-curenturi

Note, Bilete de vizită după plac și cerere

Registre și imprimare

Anunțuri, Compturi și Adrese.

Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comandă din afară se efectuează repede!

SPICUURI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăștie, 17 Martie v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

Nu ceti!..

Nu ceti, frumoasă fată,
câci aci unde-ai ajuns
Cu cetitul.
Lacom și cu gânduri rele
pentru gura ta, ascuns.
Stă iubitul.

Și nici n'o să bagi de seamă
că luând pe-a tale buze
Rînd pe rînd.
Vorbele din aste versuri,
el, mișelul, te sărută
Tremurând l..

Câci în aste scurte șire
Tot cuvântul, cu iubire
E de dînsul așezat
Și de dînsul sărutat!..
V....

TATĂL ȘI COPILUL

Unui copil, fiul unui arêndaș,
nu-i prea plăcea să vadă nori pe
cer. El zise într'o zi tatălui său:
— Pentru ce norii mai tot-
deauna acoperă frumosul cer
azuriu?

Tatăl îi răspunde:

— Biet copil, ce folos trage
omul din acest frumos cer azuriu?

Norii cenușii și negri varsă ploaie
pe câmpurile noastre și le face
rodnice, precum încercările și su-
părările vieții, ne fac mai buni!..

P. Pestalozzi.

Legendele lunilor.

Legenda lui Ianuarie.

Ianuarie, luna darurilor de
anul nou, începutul unui an care
ne va aduce, negreșit, ca și toți
cei cari au trecut înaintea lui,
bucurii și supărări, dar' pe care
nădejdea ni-l arêta cât se poate
de vesel. Sunt trei săptămâni de
când zilele au încetat d'a se mai
micșora; acum cresc încet.

Ianuarie este un nou venit
în marea familie a lumilor; el și
Februarie n'au trăit în totdeauna,
câci cei dintâi Romani aveau anul
numai de zece luni: începea cu
Martie și se sfârșea cu Decembrie.

Se spune că regele Numa
Pompiliu a făcut anul de două-
sprezece luni, adăugând pe Ia-
nuarie și Februarie în urma celor
zece luni din care sta pe atunci
calendarul roman. Ianuarie era a
unsprezecea lună; Februarie a
douăsprezecea.

Numa a dat celei dintâi din
cele două luni pe care le-a intro-

pus în calendar, numele „Ianuarius“,
în onoarea regelui Ianus.

Serbările lui Ianus, Ianualele,
se celebrau la 1 Ianuarie cu jocuri
și tot felul de petreceri publice.
În ziua aceea, oamenii, îmbrăcați
cu hainele cele mai frumoase, se
duceau la Capitol, consuli mer-
gând în fruntea lor, să aducă
jertfe lui Ios. Se da daruri lui Ianus
smochine, hurmale, miere și prăji-
turi care se chemau „januale“.
(De aci obiceiul cu daruri la
Anul-nou). Prăjiturile acelea erau
făcute cu făină nouă, cu sare nouă,
cu tămâie și cu vin. Tot în onoarea
lui Ianus se celebra serbările Ago-
nale în Ianuarie, în Aprilie și în
Mai. Vorba «agonală» venită din
grecească agon însemnează o
luptă pentru superioritatea exer-
cițiilor spiritului și corpului.

Legenda lui Februarie.

Februarie, a doua lună a-
dăugată de regele Numa în calen-
darul Romanilor, a fost închinată
lui Neptun, fiind-că ploile în Ro-
ma, cădeau foarte îmbelșugate în
vremea aceea a anului.

Neptun, fiul lui Saturn și al
Rheeli, prin urmare trate cu Ios,
este regele mărilor.

Numa în loc să dea acestei
a doua luni pe care a introdus-o,
numele zeului căruia i-a închinat-o,

a numit-o Februarie, după vorba Februarie care însemnează a purifica (a curăți). În vremea aceea a anului erau niște serbări publice ispășitoare curățitoare, numite Februale. Serbările acestea, care începeau la 1 Februarie și care țineau opt zile, fuseseră înființate în onoarea morților. În semn de jale magistrații purtau numai toga (haină) albă, ca alți cetățeni, în loc să poarte toga albă cu purpură pe care o îmbrăcau de obicei și care se chema «toga pretextă». Se făceau jertfe zeilor mai mici în onoarea morților pe cari voia cineva să-i onoreze. Cât țineau serbările acestea erau oprite căsătoriile.

La 15 Februarie se celebră Lupercalele, întemeiate, se zice, de Romulus și Remus, în onoarea lupoaicei (în latinește lupta) care îi hrănise. Pontifi numiți luperci jertfeau zeilor, în timpul sărbătorilor acestora, capre și căței, și cu tășii din pielea acelor capre băteau pe trecători.

Februarie se deosebește de toate celelalte luni printr'o însușire destul de curioasă: este luna când fetele vorbesc mai puțin, și aceasta din pricină că are numai 28 de zile!

Mătănii.

Cum cad din șirul de mătănii
Ș'alunecă pe sfoară 'n jos
Incet, tot una câte una,
Bobitele de chiparos,

Așa iluziele-ți sfinte,
Mireasă blândă-alui Christos,
Căzut-au una câte una
Pe șirul vieții tale, jos

O să începi din nou să numeri
Bobitele când s'or sfârși,
Dar' visurile tale sfinte
S'au dus — și nu vor mai veni.

Radu D. Rosetti.

IN AMURG.

— Din nemțește. —

Într'o locuință veselă a unei comune din partea apusană a patriei noastre, o ceată fericită de prietini se adunase în amurg. Un tânăr bărbat, care cetea o gazetă nu departe de fereastă, s'a apropiat și cu el s'a încheiat cercul voios din jurul mesei. Obrazii săi bruneți și peptul său larg ne dau a înțelege, că el este un plugar tânăr, cam de vr'o 18 ani. Când s'a pus să șadă, o voce prietinoasă l'a întâmpinat astfel:

«Ce mai e nou, Emerson?»

«Nimic deosebit, unchiașule Ben», răspuse Emerson, «eu necotesc lucrurile cele mai plăcute tinerimei, când pot să dau de niște vorbe înțelepte».

«Aha! Așa dar' tu cauți astfel de vorbe?»

«Eu unchiașule? Crezi dumnia-ta că un tânăr țeran cu cunoștință de tot mărginită, ar fi oare în stare să știe că de ce preț mare e cetitul?»

Unchiașul zise: «vreau să răspund la întrebarea ta, dacă-mi vei spune ce crezi, cu ce ar trebui să se îndeletnicească mai mult scriitorii de cărți și ziare?»

După câteva clipe de trăgănare Emerson răspuse: «unchiașule, mi-se pare, că e trebuincios a deștepta și desvolta acele părți ale minții, cari pun vieța sufle-

tească peste cea trupească și cari ajută cultivarea și nobilarea tinerimei».

«Toate adevărate», zise unchiașul Ben. Buna înfruntare formează direcția cea dreaptă. Obiceiurile însușite în anii copilăriei, trebuie neapărat să iese la iveală în omul mare; așa am învățat eu din pățania proprie. În adevăr, copii», zise unchiașul Ben, «am voie să vă povestesc o întâmplare din viața mea trecută».

«Spune unchiașule Ben, spune!» strigară toți d'odată.

Când unchiașul Ben, și-a desvilit gândul, că voește a povesti o istorie, toți ochii s'au îndreptat spre el. Mama și-a pus cartea și ochelarii la o parte, pentru-că ea cetise până a inserat binișor. Tatăl s'a lăsat pe spate în scaunul său, gata să asculte, tot cu aceiași poftă ca și copiii. El știe foarte bine, ce belșug de pățenii interesante erau înmagazinate în mintea unchiașului Ben. Când unchiașul vorbea, se părea a fi foarte trist. Așezându-și picioarele pe un scăunel, a început a povesti astfel:

«Înainte cu mulți ani, după ce am isprăvit cu școala, am fost cuprins de dorința puternică, să capăt un loc la una din căile ferate, cari se deschiseră în acel timp în Statele-Unite. Prin întreprinderea unui prieten al meu, am căpătat un loc de focar la una din căile de căpetenie. În curînd mi-am atras stima și buna-voință tuturor oficialilor și lucrătorilor liniei terate. Cu timpul am devenit prieten bun cu șeful (mai marele). Noi eram cam de aceeași vîrstă. Nu era nimic, ce eu n'ași fi făcut pentru Franc Benwary. Eu îmi cunoșteam datorințele poziției mele, și stăruiam a mi-le împlini din toate puterile.

«Inse, copii, eu am fost amăgit. Am căzut tot mai afund și mai afund, unde au ajuns mulți, înainte și după mine! Am fost dedat la beutură din partea prietenilor fără judecată; și ce a urmat? Am beut din ce în ce mai mult. Intr'o sară am beut neobișnuit de mult, când Franc Benwary intră la mine. Eu nu l'am cunoscut, până-ce nu m'a prins de braț.

«Ben», zise el, «vină. Fă-'mi voia, vină».

«El mă luă de braț și mă duse afară, în aerul răcoros al nopții. Când mi-a vorbit, vocea lui era rugătoare și tristă.

«Ben, pentru mamă ta, pentru prietenia noastră, se nu mai bei nici-odată, dar' nici-odată! Noapte bună, scumpul meu prieten!»

«Eu am mers la locuința mea, cu capul zăpăcit și cu inima împovărată. Știam, că Franc ar fi trebuit să mă scoată din slujbă; însă el era prea marinimos (iertător) și avea multă încredere în mine, ca aceasta să o facă chiar acum».

«Când m'am trezit în dimineața următoare, am simțit din nou o sete strașnică după veninoasa beutură. Am aflat în buzunarul meu o sticlă, care era plină cu rachiu, ce-'l cumpărasem în sara trecută. Eu eram pe calea către prăpastie, și nu mă puteam împotrivi ispitei: numai odată se mai beau! Șeful plecase des de dimineață cu trenul accelerat (iute) pe linie pentru a pune la cale unele reparaturi, ce trebuiau făcute îngrabă sub priveghierea sa

Trad. de: R. S.

„Apropo».

M'am tot mutat din loc în loc,
Doar'-dgar' mi-o fi mai bine,
Dar' nicăiri n'avui noroc,
Și ear' se plec îmi vine.

E scris. Voiu merge-așa mereu,
Destinul cum m'o duce;
Muta-m'ar sfântul Dumnezeu
Mai iute, sub o cruce.

Dar' nu. E ear' un vis ce'mi tac;
Când-va tot mă desgroapă,
Căci dat e bietului sêrac
Sê-'l mute și din groapă.

Radu D. Rosetti.

INTELEPCIUNEA

LUI SOLOMON

„Regele Solomon. zice fabula, fu întrebat într'o zi de judecătorii din Damas într'un proces foarte incurcat

Doi oameni se țineau drept fii ai unui bogat neguțator care murise, și cereau amândoi moștenirea. Ei fuseseră crescuți de către neguțator, care părea că-i iubește deopotrivă. Dar' el spunea totdeauna că numai unul din ei era fiul lui, dar' se împotriva cu încăpăținare să spună care era fiul? La moartea sa judecătorii din Damas cu toată înțelepciunea lor, nu putură afla care era adevăratul fiu și se duseră cu acest curios proces la regele Solomon. Acesta rîndui ca să vie cei doi fii și să aducă dulapul (castănul) cel frumos cu rămășițele neguțatorului.

Când cei doi fii fură dinaintea lui, el zise că acela va moșteni averea care cu un ciocan va

sparge dulapul. Soldații aduseră un ciocan. Cel dintăiu dintre fii se grăbi ca să lovească în mobilă, dar' celalalt strigă: «Nul eu nici-odată nu voi putea sparge lucrul părintelui meu. Voesc mai bine ca fratele meu să ia moștenirea!»

Tu ești fiul neguțatorului, zise atunci Solomon: Tu ai arătat respect și iubire către tatăl tău! Tu se iei moștenirea!

Iubiri moarte.

Sully Prudhomme.

Mă poartă gându 'n lumi apuse,
Pe raza sfintei amintiri,
Și mă cobor tăcut cu mintea
În cripta stinselor iubiri.

Pe noi ne 'mbetrânește vremea,
Dar' pururi tinere 'nfloresc
În noi iubiri din tinerețe;
Ne dor blajin, ne ispitesc.

Ridic pleoapele pe ochii
Inchiși ai morților: sunt reci
Privirile, — dar' ceața vremii
N'a stins lumina lor pe veci:

Mai simt puterea lor; mă cheamă
În mreaja anilor trecuți;
M'atrage par'c'o blândă jale
Și ne privim necunoscuți.

Eu m'am schimbat la trup și suflet:
Li-i frică lor ca nu cumva
Să rid după atâta vreme
Eu singur de iubirea mea.

Iar' eu mă tem, — și-'mi este milă
Indemnul inimei s'ascult
Și se-'i trezesc cu sărutarea-mi...
...Au suferit atât de mult!

Trad. de A. Steuerman.

BOCETUL ȚIGANULUI

SNOAVĂ

Un țigan avea și el, un dânciuc. Nu știu ce pustia dădă peste dânciuc, că, într'o zi, dădă ortul popii. O fi fost el chipos, mintos, mai știu și eu cum o fi fost, dar știu că'l bocea cu foc țiganul și suspina tocmai din băerile inimii:

«Guuurguiu teti Gurguuuiu,
Cum fi țipă dibla 'n cuuui
Și harcu pe capatââi!
Ciiismele teti âli nârznâatell...».

Un Român opri pe țigan din bocet și îl întreabă:

— Ce mă, avea cizme fiu-tău?

Țiganul, mai ostiindu-se din plâns, răspunse:

— «Nuuu le-avea, nu le-avea,
Da'pusese tica gând sê-'i ia!».

Minona.

ADEVĚRUL

AdevĚrul e ca un grăunte mic de tot, el zboară în aer și cade cine știe unde; acolo se îngroapă sub gunoie și într'o zi se ivește sub formă de fir de iarbă. Un trecător îl vede, îl ia, îl arată lumii întregi.

Musset.

ANECDOTE

In cimitir.

— Ia te uită la domnul acela care vine cu cununa în mână s'o pue pe mormântul cela, par'că joacă.

— Trebuie să fie vre-un ginere, și o pune pe mormântul soacră-sa...

La țraă.

— Zici că vaca asta îți dă zece litri de lapte pe zi?

— Da.

— Și cât vinzi din el?

— Vre-o treizeci, așa.

Valul apei.

Imi place valul apei
Când cerul e senin,
Și luna s'oglindeste
In lacul clar și lin.

Când umbrele pe unde
Fantastice s'aștern
Și tremură de farmec
Luceafărul etern.

Când cântă lopătarii
Un vals melodios,
Și vântul nopții-adeuce
Partum de chiparos,

Când barca merge lină
Sub ramuri verzi de plută
Și zinele, la lună
Pe frunte mă sărută.

G. Demetrescu-Mugur.

Dar' asta-i dracu...!

Un cioroiu era la spovedania.

«Ce păcate ai făcut, Țigane?» îl întrebă preotul.

«De, părinte, ce să fac!.... Am furat și eu o bucată de lemn din curtea unui creștin!»

«Asta nu e lucru tocmai așa de mare, răspunse părintele. «Vei zice vre-un «Tatăl, nostru» și te va ierta cel de sus!»

«N'ar fi lucru mare, părințele,

da asta-i dracu, că la capătul lemnului mai era și o bucată de fer, și cu ferul te puteai ajuta la multe cele».

Faraonul pusese mâna cu vr'o două trei săptămâni mai nainte pe sĚcurea (toporu) vecinuu-sĚu.

«Atunci e altceva.... Trebuie să dai lucrul turat îndĚrĚr, căci altfel nu te va ierta D-zeul!»

«Bucuros l'aș da, părințele; numai de unde?»

«Ce-ai mai păcătuit, Sarsailă?»

«De, cinstite părinte, ce să păcătuesc!..»

Am furat și eu un căpăstru de cânepă dela un gard!»

«Căpăstru nu e lucru așa de mare, vei da de pomană vr'o câte-va groșite pe la sĚraci, și de bună samă vei fi iertat!»

«N'ar fi lucru mare, părințele, dar' asta-i dracu, că la capătul căpăstrului era o iapă și după iapă un mânz, și iapa era aproape de-a făta!»

«Atunci e altceva.... Trebuie să le dai toate îndĚrĚt; căci altfel e vai de sufletul tău!»

«Da de unde?»

«Apoi ce ai mai făcut, măi Tartorule?»

«De, părinte, ce să mai fac!.. Apoi eacă-tă, am bătut mai când era cojocul mamei, de nu s'a ales nimica din el. Tot sdrențe l'am făcut!»

«Hainele le poți bate cât vrei, căci nu e nici un păcat, numai bagă de samă să nu le strici, că-i pagubă!»

«Așa ar fi, cinstite părinte, cum zici dumneata, dar' asta-i dracu, că cojocu, când l'am bătut, era în spate la mama, și mama țipa de-ți lua auzul!»